

Vec C-203/24 [Hakamp]ⁱ

**Zhrnutie návrhu na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 98 ods. 1
Rokovacieho poriadku Súdneho dvora**

Dátum podania:

15. marec 2024

Vnútroštátny súd:

Hoge Raad der Nederlanden

Dátum rozhodnutia vnútroštátneho súdu:

15. marec 2024

Žalobca:

KN

Žalovaný:

Raad van bestuur van de Sociale verzekeringsbank

ⁱ Názov tejto veci je fiktívny. Nezodpovedá skutočnému menu ani názvu žiadneho z účastníkov konania.

Predmet konania vo veci samej

Konanie vo veci samej sa týka určenia, aké právne predpisy sociálneho zabezpečenia sa aplikujú na zamestnanca s bydliskom v Holandsku, ktorý pracuje pre zamestnávateľa so sídlom v Lichtenštajnsku na vnútrozemskej lodi v Belgicku, Holandsku a Nemecku.

Predmet a právny základ návrhu na začatie prejudiciálneho konania:

V tomto návrhu na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ ide najmä o to, ako sa má určiť, či v prípade zamestnanca, ktorý zamestnanie vykonáva v dvoch alebo viacerých členských štátoch, je možné vychádzať z toho, že podstatnú časť svojej činnosti vykonáva v členskom štáte bydliska.

Prejudiciálne otázky

1. Aké okolnosti alebo typy okolností sú vhodné pre posúdenie otázky podľa článku 14 ods. 8 vykonávacieho nariadenia, či osoba, ktorá zvyčajne vykonáva činnosť v dvoch alebo viacerých členských štátoch, vykonáva podstatnú časť činnosti v členskom štáte bydliska, ak je isté, že táto osoba tam vykonáva činnosť počas 22 % svojho pracovného času? Je pre to potrebné, aby (i) okolnosť bola v priamej súvislosti s vykonávaním činnosti, (ii) okolnosť priamo súvisela s miestom výkonu činnosti a (iii) z okolností sa dali vyvodiť závery z kvantitatívneho hľadiska v súvislosti s významom činnosti v členskom štáte bydliska v porovnaní s celkovou činnosťou dotknutej osoby?
2. Musí sa alebo môže sa pri tomto posúdení vzhľadom na odpoveď na prvú otázku zohľadniť: (i) bydlisko zamestnanca, (ii) miesto zápisu vnútrozemskej lode, na ktorej zamestnanec vykonáva činnosť, (iii) sídlo vlastníka a prevádzkovateľa vnútrozemskej lode, (iv) miesto, na ktorom sa loď plavila v iných časoch, v ktorých zamestnanec na nej nepracoval a u zamestnávateľa ani ešte nebol zamestnaný, (v) sídlo zamestnávateľa a (vi) miesto, na ktorom sa zamestnanec naloduje a vyloduje?
3. Počas akého obdobia sa má posúdiť, či zamestnanec vykonáva podstatnú časť svojej činnosti v členskom štáte bydliska?
4. Má príslušná inštitúcia členského štátu pri určení uplatniteľných právnych predpisov mieru voľnej úvahy, ktorú majú v zásade dodržiavať súdy, v súvislosti so slovným spojením „podstatná časť svojej činnosti“ v článku 13 ods. 1 základného nariadenia, a ak áno, v akom rozsahu?

Uvedené predpisy Únie

Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004 z 29. apríla 2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia

Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009 zo 16. septembra 2009, ktorým sa stanovuje postup vykonávania nariadenia (ES) č. 883/2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia

Uvedené vnútroštátne predpisy

žiadne

Zhrnutie skutkového stavu a konania vo veci samej

- 1 Žalobca žil v roku 2016 v Holandsku. Od 4. februára 2016 do 31. decembra 2016 pracoval na vnútrozemskej lodi, ktorá je registrovaná v Holandsku. Vlastníkom a prevádzkovateľom lode je lodný podnik, ktorý je registrovaný v Holandsku a má tam aj sídlo. Žalobca bol v tomto období zamestnaný u zamestnávateľa v Lichtenštajnsku a činnosť vykonával na lodi v Belgicku, Nemecku a Holandsku. Loď sa v roku 2016 podľa lodného denníka plavila približne 22 % času v Holandsku.
- 2 Príslušná inštitúcia pre Lichtenštajnsko listom z 25. júla 2017 požiadala podľa článku 6 nariadenia č. 987/2009 (ďalej len „vykonávacie nariadenie“) žalovaného, Raad van bestuur van de Sociale verzekeringsbank (správna rada Sociálnej poisťovne, Holandsko), aby predbežne určil, aké právne predpisy sociálneho zabezpečenia sa na žalobcu uplatnia v čase, v ktorom vykonával činnosť na lodi. Žalovaný rozhodnutím zo 6. marca 2020 predbežne určil, že sa uplatnia holandské právne predpisy sociálneho zabezpečenia.
- 3 Žalobca podal proti tomuto rozhodnutiu u žalovaného sťažnosť. Tento sťažnosť zamietol a vychádzal pri tom z toho, že žalobca podstatnú časť svojej činnosti v zmysle článku 13 ods. 1 nariadenia č. 883/2004 (ďalej len „základné nariadenie“) vykonával v Holandsku. V tejto súvislosti zohľadnil, že z lodného denníka vyplýva, že loď sa v roku 2016 plavila približne 22 % času, v roku 2013 tiež 22 % času a v roku 2014 24 % času v Holandsku. Žalovaný sa pritom opieral o to, že žalobca býval v Holandsku, loď bola v Holandsku registrovaná a že vlastníkom a prevádzkovateľom lode mali svoje sídlo v Holandsku.
- 4 Po zamietnutí žaloby žalobcu prostredníctvom Rechtbank (súd, Holandsko) podal žalobca odvolanie na Centrale Raad van Beroep (Odvolací súd pre veci sociálneho zabezpečenia a verejnej služby, Holandsko) (ďalej len „Centrale Raad“). Aj tento súd rozhodol, že žalobca podstatnú časť svojej činnosti vykonával v Holandsku. V odôvodnení Centrale Raad (Odvolací súd pre veci sociálneho zabezpečenia a verejnej služby) uviedol, že v prípade zamestnanca, ktorý menej ako 25 %

svojho pracovného času pracuje v členskom štáte bydliska, sa predsa len môže vychádzať z toho, že podstatnú časť svojej činnosti vykonáva v tomto členskom štáte, ak existujú dostatočné iné okolnosti, ktoré na to poukazujú. Čím menší je rozsah činnosti zamestnanca v členskom štáte, tým viac alebo závažnejšie iné okolnosti musia hovoriť v prospech toho.

- 5 Centrale Raad (Odvolací súd pre veci sociálneho zabezpečenia a verejnej služby) rozhodol, že žalovaný v napadnutom rozhodnutí pri určení, že žalobca podstatnú časť svojej činnosti vykonával v členskom štáte bydliska, Holandsku, vychádzal z dostatočných dôvodov. Podľa názoru tohto súdu mohol žalovaný pri tomto určení zohľadniť, že loď, na ktorej žalobca pracoval, sa aj v roku 2013 22 % času a v roku 2014 24 % času plavila po Holandsku. Mohol zohľadniť aj to, že žalobca býval v Holandsku, loď bola v Holandsku registrovaná a že vlastníka a prevádzkovateľa lode mali svoje sídlo v Holandsku.

Základné argumenty účastníkov konania vo veci samej

- 6 Žalobca proti rozsudku Centrale Raad (Odvolací súd pre veci sociálneho zabezpečenia a verejnej služby) podal na vnútroštátnom súde, Hoge Raad der Nederlanden (Najvyšší súd, Holandsko) kasačnú sťažnosť. Pre prejudiciálne otázky je relevantný len prvý dôvod sťažnosti.
- 7 Žalobca uvádza, že Centrale Raad (Odvolací súd pre veci sociálneho zabezpečenia a verejnej služby) svojím odhadom, že podstatnú časť svojej činnosti vykonával v Holandsku, nesprávne aplikoval článok 13 základného nariadenia a článok 14 ods. 8 vykonávacieho nariadenia. V tejto súvislosti uvádza, že okolnosti, ktoré Centrale Raad (Odvolací súd pre veci sociálneho zabezpečenia a verejnej služby) zohľadnil pre posúdenie, či podstatná časť jeho činnosti bola vykonávaná v Holandsku, nie sú relevantné. Ďalej zastáva názor, že Centrale Raad (Odvolací súd pre veci sociálneho zabezpečenia a verejnej služby) nezákonne nezohľadnil, že jeho zamestnávateľ má svoje sídlo v Lichtenštajnsku a že sa naloduje a vyloďuje nie v Holandsku, ale v Belgicku.

Zhrnutie odôvodnenia návrhu na začatie prejudiciálneho konania

- 8 Vnútroštátny súd poukazuje na to, že podľa článku 14 ods. 8 vykonávacieho nariadenia sa slovné spojenie „podstatná časť [činnosti]“ v zmysle článku 13 ods. 1 písm. a) základného nariadenia má vykladať v tom zmysle, že musí ísť o kvantitatívne podstatnú časť činnosti, čo však nevyhnutne nemusí byť najväčšia časť činnosti. To, či sa podstatná časť činnosti vykonáva v členskom štáte, sa podľa článku 14 ods. 8 vykonávacieho nariadenia v prípade zamestnania posúdi podľa orientačných kritérií pracovný čas a/alebo odmena. Ak uplatnenie týchto kritérií vedie k podielu menej ako 25 %, podľa tohto ustanovenia je to znak toho, že podstatná časť činnosti sa nevykonáva v danom členskom štáte.

- 9 Z použitia výrazov „mede“ [„okrem iného“; len v holandskom jazykovom znení, toto slovo nemá obdobu v nemeckom znení predpisu; to isté platí aj pre slovenské znenie vykonávacieho predpisu], „orientačné kritériá“ a „znamená“ v článku 14 ods. 8 vykonávacieho nariadenia vyplýva, že pri pracovnom čase a/alebo odmene menej ako 25 % v členskom štáte bydliska existuje možnosť, že iné okolnosti v rámci celkového posúdenia vedú k tomu, že napriek tomu sa musí predpokladať, že činnosť v tomto členskom štáte predstavuje podstatnú časť celkovej činnosti dotknutej osoby.
- 10 Po prvé vzniká otázka, aké okolnosti sú relevantné pre určenie, že v prípade zamestnancov, ktorí v členskom štáte ich bydliska vykonávajú menej ako 25 % ich činnosti, je napriek tomu možné vychádzať z toho, že tam vykonávajú podstatnú časť ich činnosti. Po druhé je tiež nejasné, za aké časové obdobie je potrebné uskutočniť toto posúdenie.
- 11 Podľa názoru vnútroštátneho súdu odmena v tomto prípade nepatrí k relevantným okolnostiam. Aj keď by rozdiely v prípade odmeny mali existovať, toto kritérium nebolo účastníkmi konania uvedené. Nie je však jasné, aké kritériá sú relevantné. Vykonávacie nariadenie upravuje len to, že prípadný podstatný charakter činnosti sa „okrem iného“ určí na základe takých orientačných kritérií ako pracovný čas a/alebo odmena bez toho, aby sa uviedlo, aké ďalšie okolnosti sú relevantné.
- 12 Vnútroštátny súd sa prikláňa k tomu, aby sa z formulácie v článku [14] ods. 8 vykonávacieho nariadenia, že časť činnosti, ktorá sa vykonáva v členskom štáte bydliska, musí byť „kvantitatívne podstatná“, vyvodilo, že popri pracovnom čase a/alebo odmene, okolnosti, ktoré sa majú zohľadniť (i) musia mať priamu súvislosť s výkonom činnosti, (ii) musia mať ukazovateľ súvisiaci s miestom výkonu činnosti a (iii) musia to byť také okolnosti, že sa z nich z kvantitatívneho hľadiska v súvislosti s významom činnosti v členskom štáte bydliska v porovnaní k celkovej činnosti dotknutej osoby dajú vyvodiť závery.
- 13 Vnútroštátny súd má pochybnosti, či okolnosti, ktoré Centrale Raad (Odvolací súd pre veci sociálneho zabezpečenia a verejnej služby) použil pri svojom posúdení, sú v tejto súvislosti vôbec relevantné. Ide pritom totiž o okolnosti, ktoré nemajú priamu súvislosť s výkonom činnosti. Tá sa nedá vyvodiť ani napríklad v súvislosti s miestom, na ktorom sa vykonáva činnosť, ani v súvislosti s kvantitatívnym významom činnosti v členskom štáte bydliska v porovnaní s celkovou činnosťou.
- 14 Je samozrejmé, že miesto, na ktorom je loď registrovaná, a miesto, na ktorom majú vlastníka a prevádzkovateľa lode svoje sídlo, nesúvisia s činnosťou. Zdá sa, že to platí aj pre miesto, po ktorom sa loď plavila v iných rokoch, keď žalobca na lodi ešte nepracoval (pozri aj body 15 až 18 nižšie). Keďže článok 13 ods. 1 [základného nariadenia] sa podľa definície týka zamestnanca, ktorý časť svojej činnosti vykonáva v členskom štáte bydliska, podľa názoru vnútroštátneho súdu nie je relevantné ani kritérium členského štátu bydliska. Žalobca sa okrem toho ešte odvoláva na miesto sídla zamestnávateľa a na miesto, na ktorom sa naloduje

a vylodňuje. Prvé kritérium vôbec nesúvisí s činnosťou a z druhého kritéria nie je možné odvodiť nič v súvislosti s kvantitatívnym významom činnosti v členskom štáte bydliska. Keďže ani zo znenia, ani zo systematiky základného a vykonávacieho nariadenia, ani z judikatúry Súdneho dvora sa nedajú odvodiť dostatočné oporné body týkajúce sa kritérií, ktoré sú významné, vnútroštátny súd predkladá prvé dve prejudiciálne otázky.

- 15 V súvislosti s druhým súborom otázok, a síce aké časové obdobie je relevantné pre preskúmanie, či v Holandsku bola vykonávaná podstatná časť činnosti, vnútroštátny súd berie do úvahy niekoľko možností. Keďže platba príspevkov do sociálneho zabezpečenia sa v Holandsku uskutočňuje každý kalendárny rok, ako východisko by sa mohol vziať kalendárny rok. To je však spojené s nevýhodou, že sa nadviaže na vnútroštátne právo, čím by mohli vzniknúť rozličné postupy medzi dotknutými členskými štátmi. Do úvahy by prichádzalo posúdenie v súvislosti s obdobím, v ktorom má zamestnanec nezmenený pracovnoprávny vzťah, pričom toto obdobie môže byť dlhšie alebo aj kratšie ako jeden rok. V tejto súvislosti opäť vzniká otázka, či sa môžu zohľadniť aj okolnosti, ktoré sa týkajú období, v ktorých zamestnanec v rámci zamestnania nepracoval na lodi (pozri bod 14 vyššie).
- 16 Vnútroštátny súd vo vysvetlení poukazuje na to, že z článku 14 ods. 10 vykonávacieho nariadenia vyplýva, že na určenie uplatniteľných právnych predpisov sa musí zohľadniť situácia, ktorá sa predpokladá počas nasledujúcich 12 kalendárnych mesiacov. Vo vykonávacom nariadení pritom však nie je uvedené, akým dátumom toto obdobie 12 mesiacov začína.
- 17 Vykonávacie nariadenie naopak mlčí o situácií v minulosti. V Praktickej príručke o uplatniteľných právnych predpisoch v Európskej únii (EÚ), Európskom hospodárskom priestore (EHP) a vo Švajčiarsku (ďalej len „Praktická príručka“), s. 31, Správna komisia pre koordináciu systémov sociálneho zabezpečenia (ďalej len „Správna komisia“) uviedla, že spoľahlivým ukazovateľom budúceho správania je aj výkon v minulosti. Ak teda nie je možné rozhodnúť na základe plánovanej činnosti alebo rozpisu služieb, je odôvodnené zistiť, aká bola situácia v predchádzajúcich 12 mesiacoch a využiť tieto informácie na posúdenie podstatnej činnosti. Tento názor Správnej komisie však nie je rozhodujúci. Názory tejto komisie, ktoré boli vyjadrené v Praktickej príručke, sa považujú za stanovisko. To by mohlo predstavovať užitočné prvky pre výklad základného a vykonávacieho nariadenia, avšak netýkajú sa oprávnení súdov posudzovať obsah ustanovení týchto nariadení (pozri rozsudky z 5. decembra 1967, Van der Vecht, 19/67, EU:C:1967:49, a z 8. mája 2019, SF, C-631/17, EU:C:2019:381, bod 41).
- 18 V predmetnej veci Centrale Raad (Odvolací súd pre veci sociálneho zabezpečenia a verejnej služby) zohľadnil situáciu, ktorá existovala v rokoch 2012 a 2013, teda viac ako 12 mesiacov pred začiatkom činnosti, čo teda odporuje názoru Správnej komisie a úprave vo vykonávacom nariadení. Na jednej strane môže byť podľa názoru vnútroštátneho súdu zjavné, že sa zohľadní trend pri činnosti

v predchádzajúcich rokoch, tento argument sa však zdá byť obhájitelný len vtedy, ak dotknutý zamestnanec túto činnosť vykonával už aj v tomto čase. Na druhej strane okolnosť, že ani základné, ani vykonávacie nariadenie neobsahujú indície pre to, že sa musí zohľadniť doterajšia situácia, predstavuje dôvod tak nerobiť. To platí tým skôr v prípade situácie, ktorá nastala pred viacerými rokmi, a ešte viac vtedy, ak tam zamestnanec vtedy ešte nebol zamestnaný. Keďže pri takomto posúdení sa ani zo znenia, ani zo systematiky základného a vykonávacieho nariadenia, ani z judikatúry Súdneho dvora nedajú odvodiť dostatočné oporné body, vnútroštátny súd predkladá tretiu prejudiciálnu otázku.

- 19 Vnútroštátnemu súdu ďalej vzniká otázka, akú mieru voľnej úvahy má príslušná inštitúcia pri určení toho, že zamestnanec podlieha dotknutým právnym predpisom sociálneho zabezpečenia, keďže podstatnú časť svojej činnosti vykonáva v členskom štáte bydliska. Ak súd musí rozhodnúť o tomto určení, vzniká otázka, či si na tento účel musí vytvoriť úplný vlastný úsudok a, ak je to nevyhnutné, nahradiť názor príslušnej inštitúcie, alebo či sa tejto inštitúcii musí priznať určitá miera voľnej úvahy.
- 20 Zdá sa, že Centrale Raad (Odvolací súd pre veci sociálneho zabezpečenia a verejnej služby) zastáva názor, že príslušnej inštitúcií takáto miera voľnej úvahy patrí. Správna komisia v Praktickej príručke na strane 34 v súvislosti s prepravou v cestnej premávke uvádza, že inštitúcie, ktoré sú príslušné pre určenie uplatniteľných právnych predpisov, môžu prijať iné opatrenia než tie, ktoré sú uvedené v základnom a vykonávacom nariadení a v tejto Praktickej príručke, ak ich považujú za vhodnejšie na posúdenie konkrétnych situácií, ktoré musia riešiť. Zdá sa, že to poukazuje na mieru voľnej úvahy príslušnej inštitúcie. Toto vysvetlenie samozrejme nie je rozhodujúce, po prvé, keďže názory Správnej komisie nie sú záväzné z právneho hľadiska a po druhé, keďže pojem „príslušné inštitúcie“ by sa v tomto odseku prípadne mohol týkať aj súdu, ktorý musí rozhodnúť o zákonnosti názoru príslušnej inštitúcie členského štátu.
- 21 Proti uznaniu miery voľnej úvahy príslušnej inštitúcie hovorí to, že slovné spojenie „podstatná časť činnosti“ je právnym pojmom, ktorý je vhodný pre uplatnenie súdmi v konkrétnom prípade bez toho, aby správne orgánu musela byť priznaná miera voľnej úvahy. Potvrdenie miery voľnej úvahy príslušnej inštitúcie navyše vedie k vyššej pravdepodobnosti, že príslušné inštitúcie rôznych zúčastnených členských štátov v súvislosti s rovnakým skutkovým stavom dospievajú v prípade uplatniteľných právnych predpisoch k rôznym záverom, hoci základné nariadenie (článok 11 ods. 1) by malo práve zabezpečiť, že osoby, na ktoré sa uplatňuje toto nariadenie, podliehajú právnym predpisom sociálneho zabezpečenia len jedného členského štátu.
- 22 Keďže sa ani zo znenia, ani zo systematiky základného a vykonávacieho nariadenia alebo z judikatúry Súdneho dvora nedajú odvodiť dostatočné indície k prípadnej miere voľnej úvahy, vnútroštátny súd predkladá štvrtú prejudiciálnu otázku.